

Miroslav HŘEBEN, Každodennost vojenských hudebníků v rakousko-uherské armádě před první světovou válkou, Praha, FF UK 2012, 53 s.

Posudek vedoucího práce

V letitých diskuzích o obsahu a přínosnosti historického konstruktů Střední Evropy hrála vždy otázka kulturní sounáležitosti významnou roli. Pokud pro poslední dekády „dlouhého“ 19. století, poté, co zvítězilo maloněmecké řešení sjednocení Německa, ztotožníme z geografického hlediska Střední Evropu s habsburskou monarchií, můžeme se spolu s Claudio Magrisem ptát, jaké společné mentalitní a kulturní jmenovatele tento státní útvar měl, a zda je měl vůbec. A tu nelze v žádném případě přehlédnout fenomén rakousko-uherských vojenských kapel. V úvodu své práce autor oprávněně konstatuje, že hudební tělesa v českých zemích 19. století představovaly „jeden z nejdůležitějších fenoménů kulturního života“. Autor se hlásí ke konceptu „nových vojenských dějin“, jež mají být alternativou ke klasicky pojímaným operačním dějinám válek a bitev, přičemž k dějinám vojenských hudebníků nepřistupuje primárně z pozic kulturně historických, ale svoji práci koncipoval především jako práci z dějin každodennosti.

Není u bakalářské práce zcela obvyklé, aby její podstatnou úvodní část tvořil pokus o teoretické uchopení problému. Miroslav Hřeben se touto cestou vydal: vlastní analýza každodennosti vojenských hudebníků je uvozena proporčně rozsáhlou kapitolou (16 s.), v níž se pokouší na základě sekundární literatury definovat, jak chápe pojem dějin každodennosti, i jaké výhody i slabiny takový přístup k dějinám přináší. Možná, že si tím vlastně poněkud zkomplikoval život, protože ne vždy nalézám zásady, které v tomto úvodu postuluje v následné analytické části práce. Autora jsem však od takového přístupu nezrazoval, poněvadž mi připadalo užitečné, nebrzdit v této fázi studia takto vyhraněný zájem o metodologii našeho oboru. Měl bych snad jedinou výtku, tato teoretická část mohla být možná opřena o přece jen širší paletu citované literatury.

Pokud jde o analytickou část práce, ta je rozdělena ve dvě základní kapitoly: první z nich nahlíží problém vojenských hudeb „zevnitř“ (je také případně nazvána „Život u vojenské hudby“) a kromě historického úvodu podrobně analyzuje jednotlivé segmenty služební a mimoslužební činnosti vojenských muzikantů. Další kapitola této části je věnována vnímání fenoménu vojenské hudby ve veřejném prostoru. Je to ukázáno na dvou tematických sondách: první z nich je zaměřena na kvalitu hudební produkce vojenských kapel (nejen zde, ale v i v celé práci se autorovi, myslím, velmi dobře dařilo využívat znalosti hudební; je tak velkým kladem práce, že vedle čistě historické roviny se její autor občas pohybuje v rovině

kulturně historické, ba hudebně vědní) a druhá se poté zabývá národnostní problematikou v souvislosti s těmito kapelami. Ty totiž působily v nacionálně stále intenzivněji se vyhraňujícím prostředí, samy ovšem zůstávaly součástí „nenárodní“ armády Františka Josefa. Tento stěžejší řešitelný rozpor se v posledních letech před válkou stával stále větší překážkou působení vojenských kapel ve veřejném prostoru. Osobně považuji právě toto autorovo zjištění za jeden z nejzajímavějších poznatků, které jeho práce přinesla.

K práci Miroslava Hřebena mám vlastně jedinou větší připomínku: pramenná základna, na níž je práce vystavena by mohla být nesporně mnohem širší – jednu archivní pozůstalost (Šindelář) a jednu podrobnou excerpce periodika (Dalibor) (kromě vydaných pramenů a sekundární literatury ovšem) bylo jistě možné rozšířit o další prameny.

Miroslav Hřeben předvedl ve své bakalářské práci podle mého názoru mimořádně vyvrálý výkon, jeho práce by mohla být odrazovým můstkem k dalšímu hlubšímu studiu, pokud v něm ovšem autor bude chtít pokračovat...

Navrhuji hodnotit práci **výborně**.

Praha, 4. 9. 2012

prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.